

Slovenski dom

Štev. 2.

V Ljubljani, torek 3. januarja 1939.

Leto IV

Anglija in Amerika napovedujeta gospodarsko vojno Japonski

Ker so se izjalovila vsa pogajanja za sporazum glede varstva angleških in gospodarskih koristi na Kitajskem, sta se Anglija in Amerika odločili za oster nastop proti japonski trgovini

London, 3. jan. o. Iz zunanjega ministrstva poročajo, da je v kratkem treba pričakovati odločnih in brezobzirnih gospodarskih ukrepov proti japonski trgovini na področju angleške svetovne države in v Severni Ameriki. Te ukrepe bosta izdala angleška in ameriška vlada skupno, da Japonce prisilita k temu, da bodo upoštevali njune gospodarske koristi na Kitajskem. Anglija in Amerika sta skušali zavarovati svojo trgovino in industrijo na Kitajskem z dolgimi pogajanjmi, ki jih je angleški poslanik v Tokiu Craigie imel z zunanjim ministrom Arittom. Ta pogajanja pa zaradi japonske nepopravljivosti niso privedla do nikakega uspeha. Japonska je odločena, da za vsako ceno zadusi sleherni tuj, tudi angleški in ameriški gospodarski vpliv na Kitajskem. Ker imata pa ti dve državi

vloženega tam ogromno kapitala, je nemogoče, da bi to dopustili. Niti Anglija, niti Amerika pa za zdaj nista v takem vojaškem položaju da bi lahko tvegala kake odločne ukrepe. Zato bosta pritiskali Japonce tam, kjer so zaradi svojega slabega gospodarskega položaja še posebno občutljivi, v trgovini, ki brez izvoza v angleške kolonije in v Ameriko ne bo mogla shajati.

Poročila, ki jih ima angleško zunanje ministrstvo iz Tokia, kažejo, da je japonski gospodarski položaj zaradi dolge vojne vedno težavnejši. Stanje na kitajskih bojiščih je za Japonce dosti negotovnejše, kakor pa trdijo uradna poročila generalnega štaba. Akciji bivšega predsednika kitajske ljudske stranke Vangčingveja za sklenitev miru z Japonci, ne pripisujejo v Angliji nobenega pomena,

ker je politični in vojaški položaj maršala Čankajška tako močan, da daje veliko upanja na bližnje vojne uspehe. Z gospodarskim pritiskom na Japonce hočeta Anglija in Amerika od Japoncev izsiliti sporazum glede delitve gospodarskega vpliva na Kitajskem, ker bočejo obe državi ohraniti vse svoje postojanke.

V angleškem zunanjem ministrstvu so že izdelali načrt za to gospodarsko vojno proti Japoncem. Ta načrt bodo predložili predsedniku vlade Chamberlainu in zunanjemu ministru Halifaxu takoj, ko se vrne iz Rima.

Ta pomembni angleško-amerikanski korak bo nedvomno odločilno vplival na nadaljnji potek in na izid vojne na Daljnem vzhodu.

Vesti 3. januarja

Sklad londonskega župana za begunce iz Češkoslovaške je vsega skupaj dosegel 360.000 funtov šterlingov, katere so do malega že vse porabili.

Rumena reka na Kitajskem je zaradi deževja spet predrila jezove ter poplavlila dozdaj čez 15.000 kv. km ozemlja v pokrajinah Anhveju in Kijansiju. Boje se, da se ne bi poplava razširila na vse ozemlje, ki je s prekopi zvezano z Rumeno reko in kjer prebiva devet milijonov Kitajcev.

Francoški listi prinašajo vznemirjene članke zaradi nemških zahtev po izenačenju podmorniškega brodogradnje z Italijo.

Kitajska vlada je izdala odredbo, po kateri bodo takoj zaprti in postavljeni pred vojno sodišče vsi izdajalci domovine, to je tisti, ki se zavzemajo za sklenitev miru z Japonci.

Sredi Bukarešte je včeraj izbruhnil hud požar. Zgorela je palača Esforia, v kateri so uradi vseh bucareških bolnišnic in največji kinematograf prestolnice.

Za novega angleškega poslanika v Rimu je imenovan sir Percy Lorraine. Ta bo novo službeno mesto zasedel v aprilu, ko se bo umaknil v pokoj dosedanj: poslanik v Rimu lord Perth, ki ima največje zasluge za sklenitev sporazuma med Italijo in Anglijo.

Poljski zunanji minister Beck bo na prihodnji seji poslanske zbornice odgovarjal na vprašanje glede ureditve judovskega problema in o zakonih, ki jih proti Judom pripravljata vlada.

Stavka pariških kinematografov se bo začela prihodnje sredo in je med lastniki že sklenjen sporazum. Kinematograf: protestirajo proti davku na vstopnice, ki znaša v Franciji samo 15 odstotkov. Pravijo, da pri tem davku ne morejo shajati.

Pri velikih motociklističnih tekmah južne Afrike v Eastlondonu sta na progi 200 milj odnesla prvi mesti: Italijan Villorosi in Cortese na motorjih znamke Maseratti. Prvi je prevozil to progo v 159 minutah 26 sekundah in dobil nagrado v znesku 1000 funtov šterlingov.

Novo politično skupino organizirajo v Angliji nekateri poslanci, med njimi nezadovoljni bivši zunanji minister Eden, ki bi za vsako ceno rad zlezal v vlado in nadaljeval z znano politiko, ki je privedla Evropo do vseh hudih dogodkov v zadnjem letu. Organizatorji te skupine izjavljajo, da sicer ne mislijo nastopiti naravnost proti Chamberlainu in proti njegovi politiki, marveč da hočejo doseči samo razširjanje vlade.

V Varšavi je umrl Roman Gmowski, ustanovitelj poljske narodne demokratske stranke, ki je bil predsednik poljskega kluba že v carskem parlamentu. Med vojno je vodil poljski odbor v Parizu. Čas je razveljavil mirovne pogodbe, ni pa sredstva, s katerim bi jih nadomestil. Velesile, ki so podpisale sporazum v Münchnu, bi morale ta nadomestila iskati. Tako piše v novoletni številki: londonski »Daily Mail«.

Karpatska Ukrajina bo svojo prestolnico organizirala v Hustu, postavila tam s posojilom potrebna vladna poslopja, vseučilišče, novo stolnico, višje šole, gledališče in muzej. Spomladi bo začela delati novo železnico do Husta. Pri teh javnih delih bo pomagala češki in nemški kapital.

Voditelj čeških fašistov general Gajda je vložil tožbo proti bivšemu predsedniku Benešu, češ da ga je ta s svojimi izjavami zavajal v prepovedano politično delovanje, pozneje pa ga pustil na cedilu in vse utajil.

Fašistovska revolucija, ki je preoblikovala italijanski narod in državo, še vedno nadaljuje, ker ne more tak preobrat takoj prnesti vseh sadov, piše včerajšnje italijansko časopisje.

Z novim letom sta nehala izhajati velika nemška lista »Berliner Tageblatt« in nekdanje glasilo katoličanov »Germania«, katerega lastnik je bil bivši kancler Papen.

Francija je zapustila svoje zaveznike v srednji Evropi ter se umika za svojo obrambno črto. Zato ti zavezniki ne morejo več računati na njeno pomoč, najmanj pa Poljska. Zato mora biti Poljska prijatelj z Nemčijo. Tako piše poluradna varšavska »Gazeta Poljska«, ko razpravlja o novem razmerju med Francijo in Nemčijo.

Anglija je uvedla vizum za češkoslovaške državljane, katerega do zdaj niso potrebovali, če so hoteli potovati v Anglijo in njene kolonije.

Trčenje vlakov pri Varaždinu

Varaždin, 3. jan. m. Na progi Varaždin-Koprivnica sta sredi ob 21.53 trčila na odprti progi skupaj dva tovorna vlaka. Pri tej nesreči je izgubil življenje zasebni uradnik Muharem Kambe-rovič.

poročstvo naše neomajne zvestobe materi domovini. Franciji ni treba biti nasilni. Franciji ni potrebno dvigati glas. Franciji je potrebno le, da je močna, in ona je močna. Ko je eskadra plula okoli vašega otoka, sem želel, da bi vsak pastir in vsak ribič, ki jo je videl, kako plove, šel domov mirno in lahkega srca, kakor človek, ki se čuti varnega. Naj bo ta eskadra podoba francoske moči.

Daladier se je nato prepeljal na križarko »Foch«, navdušena množica ga je pa ves čas z obale frenetično pozdravljala. Nekaj trenutkov pozneje je eskadra odpula iz voda Ajaccia in krenila proti Bastiji. Popoldne je Daladier odpotoval med navdušenim pozdravljanjem desetstotoglavne množice s križarko »Foch« do drugega korziškega glavnega mesta Bastie.

Predsednik Daladier je došel v Bastio ob 15.55. Njegov sprejem je bil izredno pristrčen. Po pozdravih v pristanišču se je Daladier podal v mesto, kjer se je zadržal le kratek čas. Ob 16.46 se je vrnil na križarko ter odplul proti Tunisu.

Proti večeru je križarka »Foch« s predsednikom na krovu odplula v Bizerto, francosko vojno luko na tuniški obali, kjer bo predsednik danes pregledal pristaniška utrjevalna dela. Iz Bizerte bo odpotoval v Tunis, kjer je vse pripravljeno za čim slovesnejši in za čim bolj navdušen sprejem, ki naj poudari politični in obrambni pomen predsedniškega obiska.

Nemčija o vprašanju podmornic ne popusti

London, 3. jan. o. Poročajo, da pogajanja med angleškimi in nemškimi pomorskimi strokovnjaki glede povečanja nemškega podmorniškega brodogradnje niso privedla do nikakega sporazuma. Nemčija ne bo umaknila svojih zahtev in hoče za vsako ceno svoje podmorniške brodogradnje povečati tako, da bo imela toliko podmornic kakor Anglija.

Nemška vlada bo te dni poslala v Anglijo pismeni odgovor, v katerem bo svojo zahtevo utemeljila ter sporočila tudi vse, kar je do zdaj ukrenila glede podmornic.

Aretacija angleškega podkonzula v Burgosu

Burgos, 3. jan. AA. Nacionalistična vojna policija je prišla Ernesta Goldinga in njegovo gospo. Golding je bil zadnjih 10 let angleški vicekonzul v San Sebastianu. Ta aretacija je v zvezi s sodno preiskavo, v znani aferi najdenih dokumentov v prtljaji angleškega podkonzula.

Ohladitev razmerja med Nemčijo in Madžarsko

Berlin, 3. jan. m. Poročali smo že, da bo madžarski zunanji minister Czaky odpotoval v kratkem v Berlin, kjer bo z nemškimi državniki razpravljal o vseh nerešenih vprašanjih, ki se nanašajo na ti dve državi. Ker so se odnosi med Nemčijo in Madžarsko zaradi strogega ravnanja madžarske vlade proti nemški manjšini precej ohladili, bo glavni predmet razgovorov, ki jih bo imel zunanji minister Czaky v Berlinu, vprašanje te nemške manjšine na Madžarskem. Predvsem se bodo razgovarjali o kulturnem življenju Nemcev na Madžarskem.

Delo glavnega volivnega odbora

Belgrad, 3. jan. m. Glavni volivni odbor je na svoji včerajšnji plenarni seji razpravljal o poročilih posameznih odsekov, ki so pregledovali volivne rezultate iz posameznih volivnih okrožij. Na seji je sprejel volivne rezultate za Belgrad, Zemun in Pančevo ter za Slovenijo. Končne rezultate izda volitev v teh krajih je tudi že objavil. — Na današnji seji bo glavni volivni odbor prebral volivne rezultate iz vrbanske, primorske in vardarske banovine.

† Dr. Anton Ratajec

Ponoči je v št. Vidu nenadno umrl upokojeni ravnatelj škofijske gimnazije dr. Ratajec.

Dr. Anton Ratajec se je rodil na Bučki 29. decembra 1873. Gimnazijo je dovršil z odliko v Novem mestu. Nato je bil enoletni prostovoljec in je po častniškem izpitu vstopil v ljubljansko bogoslovje. Novo mašo je pel 1898. Po dovršenem bogoslovju je šel študirat na Dunaj matematiko in fiziko. Za tem je bil nekaj časa prefekt v Alojzijevežu v Ljubljani. Poskusno leto je nastopil na državni gimnaziji v tretjem okraju na Dunaju. Leta 1908. je postal profesor na škofijski klasični gimnaziji v št. Vidu in je bil od leta 1933. do 1938. tudi ravnatelj te gimnazije. Po tem letu je zaradi bolehnosti stopil v pokoj.

Zahteve češke mladine

Nova CSR mora biti avtoritarna država

Praga, 3. jan. o. Mladinska organizacija stranke narodne enotnosti je včeraj imela v Pragi veliko zborovanje. Na nemem so razni govorniki zahtevali uvedbo avtoritarne državne oblike in novi češkoslovaški republik. Češka mladina je prepričana, da samo avtoritarna državni red daje jamstvo za izvedbo državne obnove in za ureditev prave narodne države, v kateri bodo vsi stanovalci in razredi sodelovali in kjer bo vladala socialna pravičnost.

Nemško-angleška pogajanja za izseljevanje Judov iz Nemčije se bodo začela prihodnji teden v Berlinu

London, 3. jan. o. Predsednik angleškega urada za begunce Georges Rublee, ravnatelj tega urada Robert Kell, finančni strokovnjak Joseph Cotten in zastopnik angleškega finančnega ministra bodo v začetku prihodnjega tedna odpotovali v Berlin. Tam se bodo z zastopniki nemške vlade pogajali o izseljevanju judovskih beguncov iz Nemčije. Za podlago pogajanjem bo služil načrt, ki ga je pri zadnjem obisku v Londonu razložil angleškim zastopnikom guverner nemške Državne banke dr. Schacht. Dr. Schachtu pri tem obisku ni uspelo, da bi bil uveljavil vse zahteve, ki jih na ugodno rešitev judovskega vprašanja veže

Predsednik organizacije je v svojem govoru zahteval tudi, da je treba iz češkoslovaškega javnega življenja odstraniti brezobzirno vse ljudi, ki so bili sodelavci pobeglega dr. Beneša in postaviti preiskovalno komisijo, ki naj ugotovi, kdo je odgovoren za strašni zlom češkoslovaške v septembru. Onemogočiti in uničiti je treba tudi vso propagando, ki ustvarja nezasluzeno in zlagano slavo dr. Benešu ter njegovim.

Veleizdajniški proces pred berlinskim ljudskim sodiščem

proti književniku Niklschu in tovarlišem, ki so pripravljali atentat na Hitlerja

Berlin, 3. januarja. AA. DNB: Danes se je začela pred berlinskim ljudskim sodiščem razprava proti književniku Ernestu Niklschu in 100 drugim soobtoženim zaradi veleizdaje. Niklsch je glavni obtožene, po poklicu učitelj. Aktivno je sodeloval v politiki že od leta 1918 in je bil že tedaj obdolžen veleizdaje. Zatem je pripadal levičarskim strankam. Leta 1926. je izdal časopis »Widerstand«. Ze pred letom 1933. je bil nasprot-

nik narodnega socializma ter je potem, ko je narodni socializem stopil na oblast pa vse do svoje aretacije nastopal proti političnim in gospodarskim ciljem nemške narodno-socialistične države. Pri tem svojem delu je klevetal razne vodilne osebnosti v novi Nemčiji na najgrš način ter bil v zvezi z ljudmi, ki so pripravljali atentate na Hitlerja, Goeringa in druge vodilne osebnosti.

Nadaljevanje Francove ofenzive v Kataloniji

Nacionalistična vojska je prodira v taragonsko ravan

Salamanca, 3. januarja. o. Nacionalističnim četam je včeraj uspelo prodreti do velikih planot v Tarragonskem okrožju. Največji pritisk so Francove čete sinoči izvedle v smeri proti Reusu in Falsetu. Njihove predstraže so danes dopoldne le še 5 km od Falseta. V hribih Sierra de Montsant, kjer dosežejo nekateri vrhovi višino 1400 metrov, poročajo, da so se republikanske čete močno utrdile in bodo prizadevale Francovemu prodiranju velike težkote. Nekateri poročevalci celo trdijo, da bodo te postojanke ustavile Francovo ofenzivo. Nacionalistično poveljstvo poroča o svojih izgubah od pričetka sedanje ofenzive in pravi, da je ge-

neral Solchaga izgubil samo 300 mož, medtem ko so navarske čete zajele nad 5000 rudečih vojakov.

Barcelona, 3. januarja. o. Katalonsko vojno poročilo priznava Francove uspehe in pravi, da so italijanske čete zavzele nekatere postojanke s pomočjo dobre artilerije. Tem četam je tudi uspelo napredovanje od Granadelle proti vzhodu na obeh straneh hriba Sierra dela Llana. Nadalje pravi poročilo, da Francove čete nepravstano bombardirajo mesta, ki so za republikance zelo važna zaradi zvez, posebno pa na že porušeno mesto Borjas Blancas.

Smisel potovanja predsednika francoske vlade na Korziko in Tunis je izražen v besedah, ki jih je povedal včeraj v Ajacciu:

Franciji ni treba drugega, kakor da je močna

Pariz, 3. jan. o. Predsednik francoske vlade Daladier je včeraj jutraj došel na Korziko. Ob 8 je odšel vojni mornarice s križarko »Foch«, na kateri se je peljal predsednik, priplul v pristanišče Ajaccio. Daladiera je tu sprejela ogromna množica korziškega prebivalstva z oblastmi na čelu. Predsednik je v spremstvu admiralja Darlana ter generalov Georgesa in Vuillemina odšel iz pristanišča pred spomenik, postavljen v spomin 40.000 Korzičanom, ki so padli za Francijo v svetovni vojni. Po izkazanih vojaških časteh je množica počastila mrtve z enominutnim molkom.

Po sprejemu v pristanišču in po poklonitvi pred spomenikom se je Daladier odpeljal v občinsko palačo, kjer ga je pozdravil mestni svet. Daladier je imel za tem nagovor, v katerem je dejal:

»Ko nosim pozdrave Francije njenemu imperiju, si nisem mogel kaj, da se ne bi ustavil na vašem otoku, ki leži na križišču sredozemskih poti, na vašem otoku, ki je naravna zveza med matično državo in severno Afriko.

Naj je bilo naše zgodovinsko poreklo kakršnokoli, postali smo Francozi, ker smo hoteli postati Francozi. Francija ni nastala po kakšnih zgodovinskih slučajnostih. Francija je svobodna in prostovoljna družba vseh pokrajin, ki so pripadle pod podnebje bratstva k veličini domovine. Vi ste položili na oltar Francije 40.000 žrtv. Njihova kri je

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 3. januarja.

Vreme se je zaobrnilo. Stari ljudje pravijo, da se ob prestopu iz starega v novo leto sploh rado spremeni. Če do Silvestrovega večera ni snega, potem ga je pričakovati že prvi dne v novem letu. Letos je na konca leta padlo precej snega. Toda že na Silvestrov večer se je začela rahlo javljati odjuga. Nebo je bilo sicer še zelo lepo jasno, tak je bil skoraj do popoldneva tudi novoletni dan. Proti večeru pa se je začela nebo mreniti, siva tenčica je prevlekla svod. Vse je kazalo, da bo začelo deževati, saj se je tudi temperatura močno dvignila. Včeraj je jug že pritisnil. Od časa do časa je malo rosilo. Trdo uhojena in ucejena pota so začela postajati nevarna. Vse je kazalo, da bomo dobili povoj, ki je od sile neprijeten, poledico. Zvečer se je skozi visoko meglo sicer rinila luna, svetila pa je kaj medlo in klavirno. V zgodnjih večernih urah so se ljudje že premikali po zaledenelih hodnikih stransko previdno. Tako neokretno so se premikali kakor pingvini. Razali so s tlaka na tlak, se ustavljali in spet boječe prestopali; presneto počasi so napredovali. Kdor se je ponoči zbudil, je zaiskal zunaj znani sum. Odjuga se je docela uveljavila. Deževalo je. Marsikdo si je dejal, hvala Bogu, če gre dež tako močno, včas jutraj ne bo drčalo, ker bo raztopil led. Pa smo se vsi skupaj posteno usteli. Dež je uhojena pota prav toliko izpral, da se je prikazal led. To je drčalo! Kar nikamor nisi mogel priti. Trikrat dalj časa si rabil za običajno pot. Marsikak smešen prizor se je davi odigral na cestah po periferiji in po ulicah v mestu.

Poledica nas je obiskala

Ko ste hiteli jutraj po opravkih, ste lahko zagledali starejšega gospoda, ki je obupno poskušal priti z ene strani ceste na drugo. Začel je, pa se je spet ustavil. Krilil je z rokama, se opotekal, vzdrljal se še na nogah, dobil spet poguma, se vnovič premaknil. Zdal pa mu sreča ni bila več naklonjena. Spodrenilo mu je, vrglo ga je vzrak in že je zgumel — kljub vsemu dostojanstvu — na tla, kakor bi ga pokosil. Spet drugje je hitele dekline v službo. Poskusilo je obdržati ravnotežje, pa zaman. Tudi njo je zagnalo na trdi tlak. Nekje je šla stara gospa e palico. Nikamor ni mogla. Tarnala je na ves glas, ker tla niso bila posuta. Se najbolje so napravili tisti, ki so si upali na sredo ceste, kjer so bila tla dobro zvožena.

Mlekarski konj ustavil avtobus

Avtobusna podjetja, ki s svojimi vozili vzdržujejo zvezo bližnjega podežlja z mestom, so danes zaslužila kakor še ne zlepa. Celotno najzagrizenjši bičiklasti so danes rajši stopili na avtobus kakor bi rekali padec na poledenelih cestah. Z juga, severa in vzhoda so vozili natlačeno polni avtobusi. Tam nekje blizu stare proge na Dunajski cesti jo je lepo počasi sekal mlekarski konj z vozičkom. Za njim je vozil Magistrov avtobus. Trobil je in trobil, konjiček — ali prav za prav voznik — pa se za to ni prav nič zmenil. Sofer Magistrovega avtobusa je bil na ta način prisiljen, da se je umaknil e ceste v stran, v jarek. Od tam pa ni mogel več zvoziti. Kaj je bila nujna posledica? Potniki so morali izstopiti in potiskati avtobus iz jarka ven. Po večih poskusih se jim je končno posrečilo, da so avtobus spet spravili na cesto. Nič boljše se ni godilo velikemu Magistrovem avtobusu. Na prehodu iz Trdnove v Cigaletovo ulico se je na mehkih, razvoženih tleh udrl, pa je obitčal. Tudi njemu so morali pomagati, da je lahko privozil v Sodno ulico.

Ob tuji suknji se je „ponesrečil“

Že večkrat smo letošnji zimo pisali, kako „pridno“ so letos pri delu tatovi suknji in drugih toplih zimskih oblačil. Tak možak, ki ni razlikoval svojega od tujega, se je „ponesrečil“ prav na sam novoletni praznik zvečer. V neki gostilni je izmaknil kakšnih 500 dinarjev vredno tujo suknjo. Brž je poskušal to stvar spraviti v denar. Prijeli pa so ga k sreči in k njegovi nesreči še preden je uagnil „pretopitje“ v denar. Kakor so pozneje na policiji ugotovili, je bil ta mož Franc Petrič. Dejal je, da ga je tako močno zeblo, da se je moral „zaviti“ v suknjo. Najbrž bo drugič bolj pameten in ne bo več segal po tujem blagu. Taka reč se kaj elabo obnese.

Rekord na reševalni postaji

Nikdar doslej reševalcem na ljubljanski reševalni postaji ni bilo treba tolikokrat posredovati kakor v zadnjih štiriindvajsetih urah. Sestindvajsetkrat so posegli v dogodek. Čudno je prav za prav, da to visoko število niti ne gre na račun vremenskega obrata in poledice, saj so za nesreče v poledicah posredovali le trikrat. Večina primerov je bilo zaznamovanih

zaradi raznih notranjih bolezni. Med drugimi značilnejšimi nesrečnimi in nerodnimi primeri bi lahko navedli sledeče zanimivejše, ki so nekoliko nenavadni:

Leta 1881. rojeni brezposelni delavec, ki nima stalnega bivališča (pristojen je v občino Smlednik) Pavšič Ivan je pil tako močno (seveda ne vodo ali pa malinovec), da je dobil akutno zastrupljenje z alkoholom ter je obležal v popolni nezavesti.

Kuret Josip, tridesetletni vrtnar iz Bernerkerjeve ulice št. 48, je šel po cesti. Nenadoma mu je spodrsnilo, padel je in se precej poškodoval.

Stiridesetletna žena magistratnega služitelja, Marija Matjašič, je na poledenelih tleh padla ter si — kakor so pozneje ugotovili v ljubljanski bolnišnici — zlomila nogo.

Tudi osemindvajsetletno zasebnico Ano Pliševnik je hudo zadela poledica. Na oglu Masarykove in Maistrove ulice ji je zdrčalo; padla je in se hudo potolkla.

Upokojeni, devetinšestdeset let stari železniški sprevodnik Kržič Franc, ki stanuje v Kolodvorski ulici št. 26, je včeraj zvečer odrinil z ženo iz Vodmata proti domu. V Slomškovi ulici, tam pri Marijinem domu, mu je nenadoma spodrsnilo na gladkih tleh. Padel je in si pri tem perbil lobanjo. Njegova poškodba je precej nevarnega značaja.

Na reševalni postaji so tudi sicer zabeležili še nekaj primerov, v katerih so si poškodovanci poiskali pomoči na reševalni postaji. Tako je med drugim pripeljal davi okrog dveh stražnik nekega gospoda, ki mu je bilo zdrčalo v Wolfovi ulici, pa je padel na trda tla tako nerodno, da se je potolkel na glavi ter je močno krvavel.

Zdal pa še nekaj vesti iz bolnišnice

V bolnišnico so v zadnjem času pripeljali več ponesrečencev, ki so se na ta ali oni način poškodovali pri smučanju. Tudi nekaj takih, ki jim je zdrčalo na gladkih tleh ter so se poškodovali, je bilo sprejetih v zdravljenje, druge pa so spet vrnili v domačo oskrbo. Prav zaradi padca med poledico so sprejeli doslej samo eno osebo, druge pa so poslali nazaj v domačo zdravljenje. Zanimivi so še sledeči posamezni primeri:

Posestnika Gruma Franca, ki je doma v Tomišlju, je nekdo napadel z nožem ter ga mahnil po desnem očesu. Obstoji ba je nevarnost da bo prišel ob to oko.

24-letno skladišnico pri tvrdki Čemažar je nekdo namenoma polil po obrazu s solno kislino. Tega brezdušnega napadalca že iščejo organi ljubljanske policije.

Delavec v tobačni tovarni, V. N., se ga je na Novega leta dan „nazobal“ po raznih gostilnah v slavo in čast mlademu letu tako temeljito, da je komaj še našel domov. Tod pa so moči zapustile. Neka čudna „inspiracija“ mu je nenadoma „razodela“, da so stopnice topla postelja, ki je je bil na vso moč potreben. Legel je kar na stopnice in pričel krepko spati. Spal je tako trdno, da ga nobena sila ne bi bila mogla prebuditi. Dasi je bilo „ležišče“ na moč trdo in kljub temu, da je zdaj pozimi proti jutru presneto mraz, se ni zbudil. Šele, ko so ga našli ljudje, so ga za silo spravili pokonci. Prepeljali so ga v bolnišnico. Med spanjem na stopnicah se je tako hudo prehladil, da se zdaj leži v nezavesti.

Živahen železniški promet za novo leto

Na novo leto je bil kljub mrazu železniški promet na vse strani prav živahen. Zaradi kurjave dolgih garnitur obični železniška uprava še vedno teževe in ovire, toda gre mnogo na boljše, da so tudi zadnji vagoni kolikor toliko kurjeni. Težave so še vedno z mednarodnimi brzovlaki, ki prihajajo v Ljubljano z velikimi, celo dveurnimi zamudami. Na novo leto je bil promet prav živahen, kajti mnogi izletniki in športniki so krenili na vse strani, kjer so ugodni tereni za zimski šport. Na Gorenjsko se je včeraj odpeljalo do 2500 izletnikov z ljubljanskega glavnega kolodvora. — Proti Kamniku je odrinilo do 1000 potnikov, proti Dolenski 900, proti Rak-u 800, proti Zidanemu mostu 1500 in proti Vrhniki do 800 potnikov. Glavni kader potnikov so tvorili smučarji e svojimi dilami. Na Silvestrovo in včeraj sta se med smučarji primerili dve nesreči. Oba ponesrečena, mag. uradnica Breda Goljevšek in zasebni uradnik Josip Bizjak, sta si pri smučanju zlomila desno nogo in sta bila pripeljana v splošno bolnišnico.

Nagel in katastrofalen vremenski preobrat

Ljubljana, 3. januarja.

Letošnji januar nam je že v začetku z vremenom zagodel posebno pešem. Lani je bil na padavinah suh in reven, bil je lani skromen mraz, toda letos nam prinaša januar velike vremenske revolucije in tudi deloma katastrofe. Včeraj jutraj smo imeli še takole zmeren mraz, živo srebro v termometru je jutraj stalo pod ničlo, in sicer je bilo mraza okoli —7° C. Danes pa se je nagajivo živo srebro dvignilo kar nad ničlo in smo imeli jutraj že +2° C. To je v vremenu velikanski skok.

Včerajšnji dan je bil v pogledu vremena prav čuden in spremenljiv. Sprva so valovile goste megle, nato je padala sodra, ali bolj po domače rečeno: babje pšeno. Dan je bil temen. Po mnogih svetlih pisarnah so morali že ob dnevu prižgati žarnice. Proti večeru, ko se je mraz umikal jugovini, pa je bila Ljubljana zazibana v hudo poledico. Vse ulice so poledenele. Požlepeca je bila strašanska. Ljudje so padali, kakor bi jih kdo kosil, ali kot snopje. Bilo je več manjših nesreč. Proti polnoči je zmagal popolnoma jug. Začelo je deževati in neprestano dežuje še sedaj dopoldne.

Ledene ploče v Gruberjevem prekopu

Hudo deževje ponoči je povzročilo, da so začeli mnogi pritoki Ljubljance naglo naraščati. Zmrznjena zemlja ni bila zmogljiva, da bi vrskavala velike množine vode, zato so začeli potoki naglo naraščati. Nekateri pritoki Ljubljance, ki so bili popolnoma zamrznjeni, so tako narasli, da so skoraj preskočili bregove. Posledica je bila, da je močna voda dvigala ledene skorje, jih razbijala in valila naprej v Ljubljano. Danes jutraj so plavale po Gruberjevem prekopu velike ledene ploče, take, kakor jih navadno vale velike reke ob zimskih povodnjih. Lahko bi se človek na te ploče usedel in bi ga mirno pripeljale tja do Zaloge. Močno narasli pritoki pa so začeli odnašati tudi zemljo in razno lesjeve.

Kakor nam javljajo iz Fužin, je tam Ljubljana davi ob 8 narasla že za 20 cm nad normalo. Ljubljana dopoldne še vedno naglo narašča. Je velika nevarnost, da nastanejo po tem katastrofalnem vremenu velike povodnji, kar bi bilo v nesrečo vsega našega prebivalstva in tudi divjčine.

Na Gorenjskem silni snežni meteži

Po Notranjskem so bili zadnje dneve hudi zameti tako, da Pečnikov avtobus ni mogel voziti na progi Ljubljana—Lož—Prezid, marveč je vozil samo do Velikih Lašč. Druge avtobusne proge so še dobro vzdrževale in premagovale razne snežne ovire. Sedanja vremenska katastrofa pa nam grozi, da bodo gotovi kraji v velikih nevarnostih.

Splošno vremensko poročilo je danes jutraj javilo, da dežuje po vseh krajih Slovenije, samo na Gorenjskem divjajo hudi snežni viharji. Od Otoč naprej že od 6. davi neprestano močno sneg. Po gorah se trgajo plazovi. Pada silno moker sneg, ki je potrgal telefone in brzojavne žice v blejskem in bohinskem kotu. Železniški promet je drugače na vseh progah skoraj normalen, vlakci prihajajo v Ljubljano e prav neznatnimi zamudami. Le Monakovčan ima danes 120 minut zamude. Kakor javljajo, močna sneg po vseh alpskih krajih.

Hudourniki na Gorenjskem so silno narasli in drve v doline velikanske množine voda. Sava je začela naglo naraščati. Pri Zalogu Ljubljana že dopoldne prestopa bregove.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dome

Malenkosti

»Slovenski narod« je svoji novoletni številki priložil koledarčič, na čigar zadnji strani beremo tole osvelo samohvalo tega simpatičnega starine:

»Najcenejši in najrazširjenjši, edini list dravske banovine »Slovenski narod«. Mesečna naročnina 12 din. Najuspešnejši inercialski organ. Dnevna naklada 12.000. Sobotna naklada 15.000.«

Samohvala je sicer osnovna podlaga sleherne pametne trgovine, toda ne sme biti bedasta, kaj celo lastnemu taboru škodljiva. »Slovenski narod« pravi o sebi, da je edini list dravske banovine. Po uradni statistiki izlaja v vsej dravski banovini okrog 300 različnih listov in lističev, med njimi brez »Naroda« pet dnevnikov. Od teh so nekateri prav tako po 12 din in se kot najuspešnejši inercialski organi razlikujejo in odlikujejo pred »Narodom« v tem, da nikdar ne ponujajo v svojih oglasih makulturnega papirja lastne proizvodnje, kakor to dela »Narod« vsak dan. Ta novoletna raca ne bi bila nič zanimiva, če bi ne bilo tukaj »Narodovega« jutranjika »Jutrac«. To sicer ne trdi, da je edini list dravske banovine, pač pa pravi, da je »glavni dnevnik dravske banovine«, da je najuspešnejši inercialski organ in najrazširjenjši list na svetu sploh. Ker »Jutrac« poleg tega v novoletni številki pravi, da je svojo informacijsko službo izpopolnilo tako kakor največji evropski dnevniki, smo radovedni, če po zaslugi te informacijske službe že ve za čudovito novoletno raco svojega popoldnevnika, ki je nele edini list dravske banovine, marveč edini list na svetu sploh, ki ne priznava obstanka niti takemu političnemu in poklicnemu zavzniku kakor je »Jutrac«.

Žalostna in potrta javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da mi je umrl danes jutraj moj ljubljani brat

Dr. Anton Ratajec

upokojeni ravnatelj škofijske gimnazije v št. Vidu nad Ljubljano

Pogreb bo v četrtek, dne 5. januarja ob 9 dopoldne v št. Vidu.

Rezika Ratajec
posestnica na Bučki.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Antonio je občudoval Vincenca. Vesel je bil njegovega uspeha ter ponosen na njegovo prijateljstvo. Toda, medtem ko ga je poslušal in opazoval, se je moral čuditi, da so bili kupčijski posli vse evropske celine na najboljši poti, da zdaj pa zdaj zdrse v mehke ročne roke moža, kakršni je bil Vincenc. Od kod so dobile te mehke roke tolikšno privlačno silo? Pa tudi še nekaj drugega je čisto jasno videl. Ni bilo za silo, da bi se Vincencu smejal z njim vred. »Moram se varovati,« je dejal Antonio sam pri sebi, »da ga ne spomnim na stare čase. Ne zaradi samega sebe ni brez skrbi. Dostojanstvo njegovega poklica še ni tako trdno, da ga ne bi mogel kdo omajati.« Tako je sedel tu važno in brez besede ter je bil še sam čisto podoben kakemu mlademu trgovcu.

»V celoti,« je zaključil Vincenc in je postal pri tem cel bančnik, očitno odločen, da takšen tudi ostane, »v celoti je z vso stvarjo takole:

Vse vlade potrebujejo v prvi vrsti neizmerno množino denarja v gotovini. Tega pa po vseh računih v trenutku ne morejo dobiti. Pogrebuje ga Anglija, da plača svojo mornarico in svoje zavezničke v bojih proti Franciji. Francija ga potrebuje za svoje vojake in za kolonialno blago, ki ga kupuje od nevalnih držav, da bi gospodarsko oslabil Anglijo. V notranjosti države se obema vladama še posređi, obdržati v neki meri papirnat denar v veljavi. Toda, kaj jima bo to pomagalo, če pride do tega, da bosta morali plačati svoje dolgove v drugih državah? Le zmaga ali mir moreta ohraniti njunemu papirnatemu denarju veljavo, toda nihče ne ve, kdo bo zmagal. Ne, imeti morata na vsak način kovinast denar — zlato, srebro. In kdo ga ima? Le stara potrpeljava molzna krava Španija.«

Pomembno je pritriliti Antonio.

»A — denarja ni v Španiji. O ne, v tem je ravno stvar. Bonaparte bi ga bil že davno imel, če bi ga v Španiji kaj bilo. Neizmerno zakladi leže — za zapahi in pod ključem v Mehiki. Pred leti so izkravale srebrne žile Potosija v Mehiko in tam se je nagrmadilo celo jezero srebra. Španija ne more do njega, ker pred njim križarijo angleške ladje. Z vsemi temi težavami se je prvi seznanil Ouvrard, pa še on več ali manj bolj po naključju. Bonaparte mu jo je namreč zagodel takole:

Ouvrard je francoski zakladnik posodil velike vsote. Kot plačilo je dobil od Bonaparte šest neplačilnih španskih zadolžnic, ki so se

163

glasile na mehiškani zaklad v vsoti štirih milijonov pjastrov. V svoji stiski je Ouvrard poslal svojega brata iz Filadelfije v Mehiko. Ta je poslal poročilo, da je na lastne oči videl šest zabojev srebra, ki so bili stavljeni kot kritje Ouvrardovih zadolžnic na stran, ter da poleg tega ena in sedemdeset milijonov srebrnih dolarjev leži brez koristi v mehiškani državni blagajni in čaka, da jih natovorijo na ladjo ter odpeljejo na Španijo. S svojo naslednjo potezo je Ouvrard dokazal, da je res finančni veleum.

Vedel je, da je Pitt s svojimi brezmejnimi terjatvami, ki jih je imel pri Angleških banki, spravil njene ravnatelje skoraj v obup, vedel pa je tudi, da vzhodnoindijska družba potrebuje velike vsote srebrnega denarja. Zato je po posredovanju nevtralne firme Hope & Co. v Amsterdamu stopil k Pittu in je s pomočjo Baringovega pritiska na ministrskega predsednika stavil svoj vzvod v pogon, da bi osvo-bodil vsaj polovico mehiškega zaklada.

Pitt je bil sprva od sile trdovraten in je kar divjal, češ da nima navade sklepati kupčije s sovražnikom. Toda, čimbolj so se kopičili srebrni zakladi in čim večja je bila potreba, tem bolj se je Pitt kazal naklonjenega. Nazadnje sta se sporazumela, in čeprav sta bila Anglija in Francija zapleteni v vojno, so morale na podlagi neke tajne pogodbe odpluti štiri angleške ladje v Velakruz, da ponesejo mehiškani zakladnici nakazila za več milijonov dolarjev, ki ga je izdal Ouvrard preko firme Hope & Co. v Amsterdamu. Natančno ni vedel nihče, kolikšna je bila ta vsota. Za to menico na Mehiko je dobil Ouvrard odgovarjajočo zadolžnico na angleške trgovine, katerih kolonialno blago in industrijske proizvode je uvažala preko Holandije v Francijo družba Hope & Co.

Trdil so, da so poleg tega prepeljali sem čez kot »tobak« šest zabojev, ki so bili zanj pripravljeni. Tega ne vem čisto zagotovo, vem pa, da je on blago iz tujih pokrajin prodajal v Evropi z ogromnim dobičkom. Angleži so seveda dobili svoje srebrne dolarje. Del teh so prekovali in banka jih je spustila v obtok. Ostaneek so raz-tresli po Evropi in Indiji. Kar je bilo tega denarja v obtoku v Evropi, se je zaradi primernih Bonapartejevih ukrepov moral počasi zbrati v Franciji. Tako sta bili državna blagajna in trgovina istočasno raz-bremenjeni in vojna je lahko trajala dalje.

»Kako je mogel Ouvrard izstaviti tako zelo velika nakazila iz španskega zaklada?« je vprašal Antonio.

»Eh, zdi se mi, da sem to že razložil,« je dejal Vincenc. »Španija mora po pogodbi Franciji vsako leto plačati gotovo vsoto, Ouvrard pa je vzel v račun španske zadolžnice, glaseče se na mehiškano srebro, kot posojilo, ki ga je bil dal Bonapartu. Bonaparte je bil

vesel, da se jih je znebil, ker so se mu zdele ničvredne.« Vincenc se je zasmejal.

»Zdal pa mi moraš slediti, prosim,« je nadaljeval, »in pokazal ti bom, kako bova to stvar zgrabila. Zdal, ko se je pritok mehiškega srebra pokazal tako učinkovit in dobičkanosen, namerava kongoreji Ouvrard, Hope & Co. začeti z nadaljnjimi transakcijami po isti poti. Zdal imajo v načrtu, kako bi večino tega mehiškega zlata spravili iz Mehike v Združene države, iz te nevtralne države pa bodisi njega samega ali pa odgovarjajoče količine kakšnega blaga odpremili v Evropo. Ta posel naj bi v glavnem opravili bratje Baring v Londonu in Hope v Amsterdamu. Ouvrard bo spet dajal kapital le v obliki svojih mehiških zadolžnic. V ostalem pa bi se ta kupčija vršila na angleških ali ameriških ladjah, ki so določene za brate Baring ali Hope & Co. in njihove zastopnike, zavarovane pa so pri Lloyd. Povsem je verjetno, da bi mogle svoj posel opraviti, čeprav bi jih posadke na angleških križarkah preiskale. Ali mar ni to naravnost pravilni načrt? Pomeni sicer čisto gladko izgubo za Španijo, toda nekdo mora vojno plačati.

In zdaj pride tisto, na kar bi rad obrnil tvojo pozornost in zanimanje, dragi Toni. Trdka Hope, ki ima pri vsaj tej kupčiji posredovalno vlogo, bo potrebovala na raznih krajih v Združenih državah svoje zaupnike, ki bodo prevzeli mehiškano srebro, ga natovorili na ladje, ga zamenjali za drugo robo ali ga vložili kam drugam, dokler se ne bi našla ugodna prilika, da bi ga varno in prej ko mogoče poslali v Evropo. Ti zaupniki bodo nastavljeni kot redni trgovski zastopniki ali trdke bratov Baring in Hope, dobivali pa bodo istočasno srebro kot svoj obratni kapital.

Med drugimi so poklicali tudi tvojega starega prijatelja Davida Parisha. Obrnili se se name, da bi prevzel zastopstvo v New Orleansu. Ono mesto, kamor bi prišel, leži na španskem ozemlju, je pa zelo pripravno, da si človek nabere dolarjev. Toda, jaz ne morem tja. Moji tukajšnji posli so tako obilni in važni, da ne morem niti pomisliti na to, da bi jih opustil in zanemaril. Ti pa bi bil najidealnejši človek na to mesto. Čisto neodvisen si. Znaš angleško, francosko in špansko, in si tudi že imel posla s španskimi kolonialnimi uradniki. Zdal si na potu, da sam obiščeš sira Francis Baringa v Londonu. Ni ti prav nič potrebno zamejati v glavo. Veš, sem že tudi pisal glede tebe Ouvrardu in Labocheru v Amsterdam. Vsaj z menoj pojdi, da se z njima pogovoriš natančno o vsej stvari. Priliko imaš, da vidiš malo sveta in da ga spoznaš, Toni. Kaj boš pa drugega sploh počel?

Da, to je že res, si je mislil Antonio, ki si še res ni bil na jasnem, kaj naj bi sicer počel. Nazadnje je le obljubil Vincencu, da bo vso stvar premislil.

Od tu in tam

Velik kirurški paviljon je bil nedavno zgrajen v bolnišnici v Nisu. Stavba, ki je moderno opremljena, je veljala dvanajst milijonov dinarjev. Paviljon ima dve nadstropji. V notranjstvih sta dve veliki in dve manjši operacijski dvorani, dva rentgenska oddelka in večje število bolniških sob, v katerih je po največ šest postelj. Bolnikom se lori ne bo treba stiskati kakor na primer v ljubljanski bolnišnici. V nedeljo je bila svečana otvoritev tega paviljona, pri čemer sta bila navzoča tudi dva ministra, in sicer minister za narodno zdravje Dragiša Cvetković in pravosodni Milan Simonović.

Nov velik akademski dom nameravajo zgraditi belgajski študenti. Začeli so z nabiranjem akcije, ki naj vrže toliko denarja, da bo postavljena surova zgradba. Nekatere podpirne organizacije so jim obljubile svojo izdatno podporo, v prvi vrsti pa občina, ki jim je podarila stavbno parcelo. V domu bi imelo stanovanje več sto revnejših dijakov. Poleg stanovanj bi bila v novem domu nastanjena tudi akademska menza, ki sicer posluje v drugem prostoru. Do sedaj obstoja v Belgradu dijaški dom kralja Aleksandra, vendar pa se zdavnaj ne zadostuje več za tisoč rednih akademikov, ki študirajo na belgajski univerzi.

Dva mednarodna pustolovca in goljufa sta pobegnila iz Belgrada v Švico. Sredi poletja sta se v Sarajevu pojavila brata Wolfgang in Siegfried Gromnitz in se povsod predstavljala kot nemška častnika, ki sta dopisnika neke velike ameriške poročevalske agencije. Skrbno oblečena sta znala prevartiti nešteto ljudi. Izposojala sta si denar in avtomobile, dokler nista nekoga dne pobegnila z dvema muslimankama iz Sarajeva, ne da bi poravnala svoje račune. Pobegnili sta v Rumunijo, kjer sta se pa prav tako izkazala kakor v naši državi. Ko so jima postala tla prevroča, sta pobegnila nazaj v Belgrad. Toda tam so ju prijeli in pritrdili pred sodišče. Prevešana goljufa pa sta našla odveta, ki se je zanj zavzel, ju branil pred sodiščem in nazadnje založil ves denar za pokritje njihovih neplačanih računov. Sodišče je oba Gromnitza oprostil, ker se je postavilo na stališče, da neplačani računici še ne predstavljajo kazenskega pregreška. Svoboda pa sta Gromnitza takoj temeljito porabila. Izgubila sta in se oglašila iz Švice s pozdravi odveta, ki je zanj založil 50.000 dinarjev. Takrat pa so prišli tudi policijske prijave iz Rumunije, Bolgarije, Nemčije in Madžarske, da tam zasledujejo ista dva mednarodna goljufa. Odveta, ki je moral spoznati, da sta ga dva zločinca spravila v kozi rog.

Posebna jasnovidec sta zakonca Klein iz Sremske Mitrovice. Protestantni pastor in njegova žena sta oba rojena v družinah, ki so bile zaradi jasnovidstva znane. Obema so v sanjah prikazujajo dogodki, ki se bodo zgodili v bližnji prihodnosti. Tako sta videla v snu tragedijo ruske carske družine štiri mesece prej, katastrofo parnika »Titanic« je videla Kleinova šest mesecev prej, prav tako umor prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Sarajevu, in nazadnje tudi dve leti prej smrt kralja Aleksandra v Marseillesu. Takrat je šel Klein k nekajemu načelniku in povedal svoje sanje. Dal jih je na zapisnik, nakar so to poslali v Belgrad. Takrat nihče ni verjel, da se bo kaj takega zgodilo, čeprav je Klein natanko opisal vnaprej, kako se bo dogodek odigral. Po dveh letih se je prav tako točno zgodilo, kar je izpričal uradni zapisnik.

224 odlikovanj je bilo podeljenih razstavljalcem na belgajski obrtniški razstavi, ki je bila pred dvema mesecema v paviljonu belgajskega veleposlaništva. Takrat so tudi belgajski listi pisali, da zavzemajo izdelki slovenskih razstavljalcev, v prvi vrsti pa izdelki šentvitskih mizarjev, prav gotovo prvo mesto, kar se tiče kakovosti in lepote. Iz seznama odlikovancev pa se vidi, da sta bila deležna odlikovanja samo dva slovenska obrtnika, vse ostalo pa so prejeli obrtniki iz srbskih krajev. Da so slovenski obrtniki zaslužili tako malo odlikovanj sprito poplave odlikovanj, ki so jih bili deležni razstavljalci, je treba iskati vzroka pač drugje, kakor pa v pravih ocenah komisij.

Uredbo o pravnih fakultetah v Ljubljani, Zagrebu in Subotici je izdal te dni prosvetni minister. Uredba določa nov način polaganja izpitov, ki bo za vse štiri fakultete enak. Doslej so imele vse univerze svoje postopke, ki so imeli izvor v navadah univerz, katere so služile jugoslovanskim univerzam pri ustanavljanju za vzgled. Poslej je izpitni postopek v vsej državi enak. Uredba tudi odpravlja dosedanj način polaganja doktorskih izpitov. Poslej bo moral vsak jurist napisati znanstveno razpravo, ki jo mora odobriti fakultetni svet, šele nato bo polagal ustneni izpit. Nove uredbe bodo veljale za vse slušatelje, ki se bodo vpisali po uveljavljenju te nove uredbe.

Samo tri mesece je že bil pred sodiščem v Gnjilanih 22 letni Nedeljko Stanimirovič, ki je ubil svojega nasilnega očeta. Pod ekumskim krovom so živeli oče in trije poročni sinovi. Oče je strahoval vse skupaj in z njimi ter snabim kruto ravnal. Čeprav je bilo doma bogastvo, so morali sinovi hoditi na delo drugam. Slednji so se sinovi odselili. Ko pa je najmlajši Nedeljko postavil plot med svojo in očetovo hišo, je prihrumel oče in ga začel tepsti. Sin je pograbil sekuro in udaril očeta po glavi, da je v nekaj hipih umrl. Pri razpravi so vse priče govorile odločno v prid sina, nakar ga je sodišče zelo milo obsodilo.

Po šestih letih, odkar jo je pognal iz hiše, je šel iskat svojo ženo kmet Peter Marinković iz Kamenice v Srbiji. Pred dvajsetimi leti se je bil oženil. V hiši je bilo samo zadovoljstvo in sreča. Tako je trajalo štirinajst let, dokler se niso pojavili prvi prepri. Peter je začel brez pravega povoda sumničati svojo ženo in jo zapostavljati. Žena je vse mirno prenašala, pa tudi klofute in brec. Nekega dne pa je Petra popadla taka jeza, da je pograbil ženo in jo obesil. V zadnjem hipu se mu je zasnila in je prezezel vrh. Žena je morala potem iz hiše. Šest let je živela pri svojem očetu in zmerom tožila po svojih štirih otrokih, ki jih je pustila pri možu. Nenadjeano pa se je pojavil po tolikem času njen mož in jo prosil odpustanja. Ko je bila njegova prošnja ustrežena, se je z ženo spet vrnil na svoj dom. V hišo sta se spet naselila mir in ljubezen, ki sta morala prestati tako težko preizkušnjo.

Grozilno pismo, v katerem je zahteval dva jurja, je napisal neki še zeleni učenec v Bački Palanki. V hiši trgovca Horowitza je pozvonil zvonec. Služkinji, ki je prišla odpret, je majhen pobit odal pismo za gospo. Ta ga je prebrala in ostrmel, ko je videla, da zahteva neznanca oseba od nje, naj položi na določeno mesto dva tisoč dinarjev, sicer bo ubita njena edina hčerka. Policija, kateri je bilo to pismo izročeno, je fantička kmalu izsledila in ugotovila, da je grozilno pismo napisal sam deček. Preiskovali so še dalje in uvideli, da je prišel deček na to misel v kinematografu, kjer je gledal nek kriminalni film.

Pred ukinitvijo slovenjekonjiškega okrajnega glavarstva?

Slov. Konjice, 1. jan.

Na področju okraja Maribor desni breg, zlasti pa okoli Slovenske Bistrice se je pojavila želja, po reorganizaciji mariborskega in šentlenskakega okr. do ustanovitve slovenjebistriškega okraja s sedežem v istem mestu. Sedenj slovenjekonjiški okraj naj bi se razdelil na dva, v zahodni in vzhodni s črto: Loče—Konjiška gora—Stranice—Bukova gora—Hudinja. Zahodni del naj bi po tem pripadal celjskemu, vzhodni pa slovenjebistriškemu okraju.

Kakor izvemo, je načrt v tej obliki že izdelan in predložen na pristojna mesta. Čeprav je reorganizacija upravnega področja na črti Slov. Bistrice—Maribor—Sv. Lenart v Slov. goricah morda potrebna, je vendar napačna z ozirom na gospodarske enote in slovenjekonjiški okraj. Slov. Bistrice okrajno glavarstvo pristaja, ker je tam že sedež davčne uprave, sodnije, finančne kontrole in velike občine. V gospodarskem oziru pa bi kraji od Poljskave dalje težili proti Mariboru, kakor srednji in severni del Slov. goric, ki bi spadal pod novi okraj Sv. Lenart, kjer se doslej nahaja okrajno sodišče. Vsi trije novi okraji bi bili tri lepe upravne enote. Če se bo začelo delo z reorganizacijo, naj bi bodoči slovenjebistriški okraj segal od Vrholj do Hoč in od Velikega vrha do Poljan.

Da bi se zaradi teh sprememb enostavno

Vesele in žalostne dogodovščine s silvestrovanja v Kranju

Kranj, 2. januarja.

Na Silvestrov večer je bil v Kranju velik živ. Gostilničarji so prišli letos gotovo na svoj račun. Povsod je bilo do jutra veselo, potem pa je marsikoga bolela glava.

Tudi P. Franc, prodajalec časopisov, si je hotel na ta večer vsaj toliko privoščiti kakor drugi. Celudni ni imel prave v žepu, se je spravil v najmodernejši kranjski hotel »Evropa«, češ v velikem živzavu bom pa že srečno zastoj odnesel poln želodec. Ko si je privoščil že precej jedade in pijače, jo je hotel lepo odkuriti, pa ga je zagrabil natak za suknjo in ga odpeljal v policijske zapore, kjer je nadaljeval ne preveč veselo silvestrovanje.

Isti večer je policija vtaknila v zapor še drugega prodajalca časopisov v osebi D. Antona iz Kokrice. Antona je bržkone primanjkovalo denarja za silvestrovanje. Postajal je okrog hotela »Stara pošta« in tam našel vrečo izvodov »Slovenca«, ki so bili namenjeni za dostavo naročnikom »Slovenca«. Kolikor največ jih je mogel, si jih je vzel in povabil še svojega tovariša, da sta hitela prodajat od gostilne do gostilne. Posel jima je bil kaj lahek, kmalu je šlo 80 izvodov »Slovenca« v promet. Ko je jutraj okrog 4 prišla po izvod »Slovenca« raznašalka Marija Zupanova, je takoj opazila, da manjka lepo število izvodov. Zadevo je takoj naznanila policiji. Nekoliko po četrti uri je stražnik g. Mihelič v gostilni Mayr našel tega kolporterja in ga odvedel na stražnico, njegov tovariš pa se je srečno izmuznil — seveda ne za dolgo časa. Tatinski kolporter je potem delal družbo pravemu kolporterju P. Francu, ki je bridko obžaloval, da ni raje na Silvestrovo noč prodajal časopise, kakor pa da je zastoj jedel in pil.

Na novega leta dan na vsežgodič jutraj se je pošteno skregal s paragrafom tudi delavec I. Č. doma iz Predoslja. Že ponoči je razgrajal po več kranjskih gostilnah, proti jutru pa je preglasno razgrajal v restavraciji Semen. Gostilničar je razgrajal dvakrat spodil, vendar je vedno priril nazaj. Zato je gostilničar poklical stražnika, da ga je odvedel na stražnico. Toda I. Č. se tukaj ni dobro počutil. Na vso moč je rohnel in tolkel po vratih ter tako razgrajal, da so ga morali v ječi zvezati. Ker ni mogel otepati okrog sebe, je z besedami napadal stražnike in jih žalil. Razgrajal ga so odvedli v zapore okrajnega sodišča.

Smola „črnega borzijanca“

Maribor, 2. januarja.

Kakor smo poročali v današnjem »Slov. domu«, se je včeraj danes pred mariborskim okrajnim sodiščem razprava proti zasebnemu uradniku Alfonzu Pavšnerju iz Maribora, ki je prišel na zatožno klop zaradi goljufij na mariborski »črni borzi«. Pavšner je trgoval z nemškimi markami, pa je včasih svoje kliente, ki so mu zaupali nakup ali prodajo tujih valut, poštno opeharil. Tako mu je dal trgovec Serbinek 100 mark, ki jih je Pavšner sicer prodal, denarja pa ni izročil Serbineku, temveč ga je zapravil do zadnjega dinarja v veseli družbi, od trgovke Ane Stauber pa je dobil 1500 din, da bi kupil nemške marke, pa je tudi ta denar zapravil. Pavšner je bil danes obojen na 7 mesecev strogega zapora in na tri leta izgube častnih pravic.

Zborovan e, na katerem se ni niti besede govorilo

Maribor, 2. januarja.

Na Silvestrovo sta se vršili v Mariboru dve zanimivi prireditvi, ki sta bili zelo dobro obiskani ter sta prav razgibano potekli, razločevali pa sta se od ostalih silnihih prireditev po popolni tišini, ki je na obeh vladala. Obe prireditvi je namreč organiziral mariborsko društvo gluhomih. Popoldne je bila v veliki dvorani božičnica, na katero so poleg odraslih gluhomih prišli tudi številni otroci v spremstvu staršev. Prišli so tudi delegati iz Gradca, Ljubljane in Zagreba. Otroci so bili iz raznih krajev Spodnje Stajerske; večinoma obiskujejo vsi gluhomimci v Ljubljani. Vse navzoče je pozdravil marljivi predsednik društva gluhomih Bogomir Sagaj. Revni gluhomimci in mladina so bili potem obdarovani z darili, ki so jih poklonile društvu številne trdke, pomagala pa mu je s svojim glasnim pevstvom tudi mestna občina. — Zvečer istega dne se je potem vršil v prostorih Narodnega doma tudi občni zbor društva gluhomih, katerega je obiskalo nad 70 članov. Navzoči so bili tudi delegati iz drugih mest. Poročali so predsednik Sagaj, tajnik Svenšek in blaginjak Hochwald. Izvoljeni so bili: predsednik Sagaj, podpredsednik gđ. Krajnc, tajnik Vršič, blaginjak Hochwald, revizorji: dr. Menec, Rakun, Barometler. Odbornika Gorican in Kokoč. Ob zaključku občnega zbora je bila sprejeta spomenica, s katero se obračajo gluhomimci na g. bana, da jim pomaga pri uresničenju njihovih težni.

ukinil slovenjekonjiški okraj, pa je popolnoma zgrešeno. Ta okraj predstavlja namreč lepo gospodarsko in upravno enoto, izvzemši nekaj vasi na skrajnem vzhodu in zapadu: Vrholje, Preloge, Prepuž in Korpole v prihovski občini; nadalje še nekaj naselij v vitanjski občini proti Dolhi. Na omenjenih področjih pa ne prebiva več kot 3000 duš. Mislimo, da je to pre malo tehten razlog za delitev; sicer pa ni veliko ljudi v teh vaseh, ki bi šili drugam. Če se vse gospodarske niti od Loč do Skomarja in od Prihove do Vitana stekajo v Slov. Konjice, zakaj bi morali samo na urade v Slov. Bistrice, ki bi jih v Konjicah ukini? Tako bi bili potem mnogo na slabšem kot je sedaj Slovenska Bistrice, ki hodi samo na okrajno glavarstvo v Maribor. Skomerčani n. pr. bi morali v sleherni zadevi skoraj šest ur daleč. Sedaj, ko smo dobili meščansko šolo, nam je potrebna predvsem še normalnotirna železnica, pa se bomo počutili dobro kot malokdo drugod.

Misel o ustanovitvi slovenjebistriškega okraja se je pojavila že enkrat, pa je utihnila, ker se ni mislilo na drugo kot na povezanje krajev okrog Slov. Bistrice v politično enoto. Vsakdo, ki se bolj poglabi v stvar, bo sprevidel, da Slov. Konjice ne spadajo pod Slov. Bistrice. — Prebivalstvo slovenjekonjiškega okraja povdarja, da se morebitne upravne spremembe od Slov. Bistrice do Sv. Lenarta slovenjekonjiškega kraja ne smejo lotiti!

Obisk odličnega angleškega gospodarstvenika v Sloveniji

V sredo, dne 4. januarja 1939 prispe na svojem potovanju po Jugoslaviji v Ljubljano gospod Stewans, kot posebni odposlanec Trgovinske zbornice v Londonu, ki ima nalogo, da preuči možnosti razširitve in poglobitve gospodarskih stikov med Veliko Britanijo in Jugoslavijo. Gospod Stewans je že od 20. novembra 1938 v Jugoslaviji ter je imel v vseh večjih mestih Hrvaške, Bosne in Dalmacije konference z izvozniki in si je tudi ogledal celo vrsto industrij in povsod razpravljal o konkurenčni sposobnosti in izvoznih možnostih iz naše kraljevine na Angleško. V Sloveniji namerava ostati nekoliko dni, da naveže stike z gospodarskimi krogi. Vsi zainteresirani, ki želijo priti z njim v stik, naj to javijo TOI zbornici, kjer se bodo vršile zadevne konference. Poleg tega pa bo gospod Stewans obiskal prominentnejše izvoznike industrije in podjetja, da se informira in osebno uveri o možnostih poglobitve dosedanjega dela na gospodarski vzajemnosti obeh dežel. Njegovo potovanje po Jugoslaviji se vrši v okviru jugoslovansko-britanske trgovinske zbornice, ki je bila nedavno ustanovljena v Zagrebu in za katero vlada v angleških gospodarskih krogih živo zanimanje.

Prijava koles v I. 1939

Uprava policije v Ljubljani poziva lastnike koles, da prijavijo za leto 1939. svoja kolesa v zakonito predpisanim roku, to je do 28. februarja t. l. Pri letošnji registraciji koles se mora plačati tudi 15 din za drž. cestni sklad (od tega je 5 din za drugo polletje 1938 in 10 din za leto 1939. — »Službeni list« št. 55 z dne 9. julija 1938).

Za prijavo koles je uporabiti izključno le predpisane tiskovine, ki se dobe na vseh tukajšnjih policijskih stražnicah za ceno 1 din.

Da se prihranijo strankam pota in čakanja, se bo vršila prijava koles za področje tuk. uprave policije na vseh tuk. policijskih stražnicah po sledečem redu:

januar	10. torek	za evid. št.	1 do	1000
"	11. sredo	"	1001 do	2000
"	12. četrtek	"	2001 do	3000
"	13. petek	"	3001 do	4000
"	14. sobota	"	4001 do	5000
"	15. ponedeljek	"	5001 do	6000
"	16. torek	"	6001 do	7000
"	17. sredo	"	7001 do	8000
"	18. četrtek	"	8001 do	9000
"	19. petek	"	9001 do	10000
"	20. sobota	"	10001 do	11000
"	21. ponedeljek	"	11001 do	12000
"	22. torek	"	12001 do	13000
"	23. sredo	"	13001 do	14000
"	24. četrtek	"	14001 do	15000
"	25. petek	"	15001 do	16000
"	26. sobota	"	16001 do	17000
"	27. ponedeljek	"	17001 do	18000
"	28. torek	"	18001 do	19000
"	29. sredo	"	19001 do	20000
"	30. četrtek	"	20001 do	21000
"	31. petek	"	21001 do	22000
"	1. sobota	"	22001 do	23000
"	2. ponedeljek	"	23001 do	24000

Stranka izpolni prijavo v vseh rubrikah in jo predloži na policijski stražnici svojega bivališča skupaj z državnim kolkom za 5 din, prometno knjižico in 15 din v gotovini za gori navedeni državni cestni sklad, nakar se stranki potrdi prejem prijave in davštine v prometni knjižici.

Opozarja se, da je vožnja s kolesom kazniva, ako ev. tablica na kolesu ni pombirana in če ni na zadnjem delu kolesa pritrjeno reflektorsko steklo.

Zamudnike, ki ne bodo prijavili koles v določenem roku, bo zadela kazen po tar. post. 100 in 229 zak. o taksah, ki znaša 32.50 din za vsako kolo.

Važno določilo glede usposobljenosti pomožnega zdravstvenega osebja

Belgrad, 3. januarja. AA. Po zakonu o strokovnih šolah za pomožne osebe v socialni in zdravstveni službi je odredeno, da mora pomožno pomožno strokovno osebo — dojlje, zdravstveni pomočnik, desinfektorji, babice in bolničarji — nostrificirati svoje diplome, če hočejo vršiti službo v naši državi. Ta ukrep je bil potreben, ker so pogosto sprejemali v državno in zasebno službo to pomožno osebo tudi brez zadostne strokovne izobrazbe, ali pa če je absolviralo šole, ki ne ustrezajo našim zakonskim določilom. Po navodilih, ki jih je izdal minister za socialno politiko in ljudsko zdravje, mora to osebo priložiti prošnji potrdilo o absolvirani šoli in podatke o šoli, njenem stroju in kako dolgo so jo obiskovali. Če bo glavni sanitetni svet ugodno presodil ta izpričevala, se odpošljejo prosvetnemu ministrstvu v nostrifikacijo.

Šentpetersko prosvetno društvo priredi jutri ob 8 zvečer skioptično predavanje g. inž. Sodje o tisku.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempe- ratura v C°		Relativna vlažn. v %	Oblaknost 0 - 10	Veter (smern. in kosi)	Pada- vine	
		u- roj- v- je	no- d- n- je				m/m	vrsta
Ljubljana	755.2	0.9	0.9	93	10	0	6.6	dež
Maribor	755.5	4.3	1.0	80	10	0	1.0	dež
Zagreb	760.4	-1.0	-4.0	90	8	0	2	dež
Belgrad	763.0	3.0	-8.0	90	5	0	—	—
Sarajevo	760.8	0.0	-11.0	70	5	0	—	—
Vis	761.8	7.0	2.0	80	6	SSE _s	—	—
Split	762.3	10.0	3.0	50	10	ENE _s	—	—
Kumob	762.7	10.0	3.0	50	5	N _s	—	—
Rab	761.5	7.0	4.0	80	10	SSE _s	—	—
Dubrovni	760.1	11.0	2.0	40	2	NE _s	—	—

Vremenska napoved: oblačno, topleje, padavine. — Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Iz noči in ves dan je bilo popolnoma oblačno, ter redka in nizka megla. Ob 7.30 in ob 10 je nekaj časa padala snega, ostali čas do 17 pa je večkrat nekoliko rosilo. Ob 17 je prišlo deževati in je neprestano deževalo ves večer in ponoči. Zvečer je nastala močna poledica. Temperatura narašča od 12 včeraj. Snežna plast 16.5 cm.

Koledar

Danes, torek, 3. januarja: Genovefa.
Sreda, 4. januarja: Tit, škof. Angela Folinska.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani priredi danes ob 8 zvečer skioptično predavanje s knjižnimi slikami »Bratje Subici«. Predava dr. p. Roman Tominec. Predprodaja vstopnic v pisarni »Pax et bonum«.

Sankanje in smučanje v Tivoliju je povsod strogo prepovedano, razen na travniku nad velesojom. Vse to sicer naši sinkači in smučarji prav dobro vedo, vendar pa prepoved le malo pomaga, ker pač mislijo, da s sankanjem in smučanjem ne morejo rastlinam pod snežno odejo napraviti škode. Pri tem pa ne pomislijo, da so po goru pod snegom mlade smrečice, po parku pa rastline, ki jih sankarji in smučarji poltlačijo in pomekajo ter polomijo in sploh tako poškodujejo, da rastline ne morejo več rasti. Lastniki gozdov se ne upajo več saditi smrečic in drugih mladih dreves, ker so mlade nasade sankarji in smučarji leto za letom popolnoma uničili. Enako so napravili tudi vsako leto ogromno škodo v parku samem, ker so s svojim resničnim divjanjem zamorili tudi najbolj bujno rastoče nizke rastline. V toplem zavetju pod listjem in smrečjem počiva po tivoljskih gradah nešteto vrtnic, a spomladi jih bodo mestni vrtnarji spet našli vse polomljene, da jih bo treba zamenjati z novimi. Mnoge rastline tudi še pod snegom že odganjajo, da nam okrasje prve tople dni s svojim cvetenjem. Vsi ti poganki so polomljeni in pomeknjeni, ker sankarji in smučarji vidijo samo sneg in svoje veselje, pri tem pa prav prešerno uničujejo pomladno lepoto nasadov. Mestna občina je zato prisiljena k največji strogosti, da reši nasade vsemu prebivalstvu.

Za mestne reveže je daroval lastnik znane vrvarne g. Ivan N. Adamič v Ljubljani, Sv. Petra cesta. 500 din kot prostovoljni socialni davek, iz Maribora, Kralja Petra trg 6, je pa trdnja Inž. Pero Oman poslala za socialno akcijo mestne občine 1000 din. Tekstilna industrijska družba z o. z. »Intex« iz Kranja je pa poslala za obdaritev revnih eno balo raznega blaga, a trdnja E. Eifer, tekstilna tovarna plisa in baržuna na Tyrševi cesti 75, je za obdaritev revnih darovala 13 m blaga za moške obleke. Za kuhinjo največjih v cukrarni je daroval neimenovan dobrotnik 1000 din, prav tako je pa za mestne reveže darovala 200 din gospa Fani Urbanc, mali velikega dobrotnika kuhinje in lastnika stare cukrarne g. Franca Urbanca. Pogosta darila za mestne reveže v blagu in denarju zlasti za kuhinjo največjih v stari cukrarni so najprepričljivejši dokaz, kako so dobrostrčni ljudje z zadovoljstvom pozdravili ustanovitve tega prepotrebnega mestnega zavoda v stari cukrarni. Mestno glavarstvo se vsem dobrotnikom mestnih revežev čim najlepše zahvaljuje ter jih spet prav vljudno vabi, naj si novi zavod na Poljanskem nasipu v stari cukrarni tudi sami ogledajo. Zlobni ljudje raznašajo po mestu popolnoma neupravičene in neresnične prizohe o kuhinji in zavetišču v stari cukrarni, da je mestni zavod v stari cukrarni vsakomur vedno odprt, da si ogleda prostore in vse poslovanje zavoda ter se sam prepriča o neuteemeljenosti prizohe. Novi zavod je javen in v vsem pomenu besede in zato tudi pod dejanskim nadzorstvom ter kontrolo vseh dobrotnikov in vseh ljubljanskih davkoplačevalcev.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20 uri
Torek, 3.: Hollywood. Premiera. Premierski abonma.

Sreda, 4.: Dobrudža 1916. Red A.
Četrtek, 5.: Hollywood. Izven.
Petek, 6.: ob 15 Kralj z neba. Izven. Znižane cene. — Ob 20 Žene na Niskavuriju. Izven. Znižane cene.

Opera. — Začetek ob 20 uri.
Torek, 3.: Don Kihot. Red B.
Sreda, 4.: Gioconda. Red Sreda.
Četrtek, 5.: Roxy. Red Četrtek.
Petek, 6.: ob 15 Prodana nevesta. Izven. Znižane cene. — Ob 20 Pod to zeleno goro... Izven. Znižane cene.

Massenetova opera »Don Kihot« se bo pela po skoraj enomesečnem presledku zopet jutri, v torek, dne 3. t. m. za red B. »Don Kihot« je izvrstna komična opera znanega španskega francoskega skladatelja in v njej so slikane dogodivščine znanega španskega viteza. Glavne vloge bodo peli: ga. Kogejeva — lepa Dulejina, g. Primožič — Don Kihot in ravnatelj Betetto — Sancho Panca. Opera bo dirigiral dirigent Stritof. Režija bo v rokah gosp. Primožiča. Na predstavo opozarjamo.

P. n. abonente vljudno prosimo, da poravnajo peti obrok za abonma, ki zapade do 14. t. m.

Mariborsko gledališče

Torek, 3. januarja, ob 20: »Kralj na Betajnovci«. Red D.

Sreda, 4. januarja: Zaprti.

Četrtek, 5. januarja, ob 20: »Vse za šalo«. Red C.

Gledališki abonenti, ki so v zaostanku s plačilom abonmaja, so vljudno naproseni, da poravnajo svoje zaostanke čimprej, ker je tudi gledališče ob novem letu primorano, da uredi svoje obveznosti.

Slovite Carrare ni več

Čez noč je vstalo novo veliko italijansko mesto Apuania

Italijansko mesto Carrara je postalo zaradi marmorja, ki ga v tem kraju kopljejo, menda znano po vsem svetu. Vselej, kadar izven Italije kje grade kakšno palačo ali spomenik iz carrarskega marmorja, ni nikogar, ki bi dvomil, da bi to delo ne bilo nekaj prvostopnega, že zaradi tega, ker uporabljajo pri delu sijajni marmor iz Carrare. Zdi se pa, da se bo s časom spremenilo tudi ime tega dragocenega kamna, kajti na kraju, kjer stoji Carrara, je zdaj že nastalo novo veliko mesto z imenom Apuania. Mesto stoji ob obrežju Tirenškega morja in šteje že zdaj 110.000 prebivalcev. Zraslo je tako rekoč kar čez noč. Po Mussolinijevem sklepu naj bi namreč tudi na tem kraju nastalo novo veliko italijansko mesto, kakor je bilo zgrajenih začasa Mussolinijevega vladanja že nešteto drugih po Italiji. Vendar to ni čisto novo mesto, kakor so na primer Littoria in Sabaudia na tako imenovanih Pontijskih močvirjih ali pa rudarski mesti Arsia in Carbonia. Apuania je nastala na ta način, da so združili tri prejšnja mesta — Carrara, Massa in Montignoso — v eno samo občino. Sicer do zdaj ta tri mesta še ne tvorijo organske celote, pač pa delajo na to, da bi novo mesto Apuania postalo takšno enotno mesto. Če drugega ne, so do zdaj dosegli vsaj, da se ne bo več treba bati kakšne konkurence med prejšnjimi tremi mesti. Apuania je danes najvažnejše »marmorsko mesto« na svetu.

Prve stavbe iz carrarskega marmorja

Marmor so v Carrari kopali že v starem veku. Že Plinij starejši piše, da so v Carrari »odkrili« marmor tedaj, ko je on živel. Na vsak način pa drži, da si je 50 let pr. Kr. nek rimski veljak zgradil na Celusu krasno vilo na stebrih iz apuanskega marmorja. To je dalo povod, da so začeli tudi drugi bogati Rimljani graditi svoje hiše in palače iz tega kamna. Sloviti kipar Michelangelo je sam stikal v okolici sedanje Apuanije, kje bi našel za svoje umotvore lepše kose marmorja. Mnogo apuanskega marmorja je dal prepeljati v Rim, kjer je njegovo dleto izklesalo dela, ki so ostala še do danes skoraj nenadkriljivi. Z Apuanskih gor so tedaj spravljali velike kose surovega marmorja približno na isti način, kot jih spravljajo v dolino še tudi danes. Sloves carrarskega marmorja je šel po vsem takrat znanem svetu. Že tedaj so začeli Italijani ta sloviti kamen tudi izvažati drugam, kajti zaloge so bile in so še tako ogromne, da še ne bodo tako kmalu pošle.

Nekoč so v Rimu gradili iz carrarskega marmorja rimski bogataši svoje vile in so s tem hoteli tako rekoč dati poudarka svojemu razkošju. Toda danes v Italiji več ne grade stavb iz tega marmorja iz golega luksusa, kar sicer še danes velja za druge evropske, posebno severne države. To gradivo uporabljajo v Italiji danes iz potrebe, pa tudi zato, ker si je res težko misliti boljši gradbeni material. Večina novih javnih poslopij v Italiji danes grade iz carrarskega marmorja. Za graditev državnih in napol državnih poslopij je

celo predpisano, da morajo uporabljati najmanj 10 odstotkov carrarskega marmorja. In tudi zasebniki v veliki meri sledijo temu primeru.

500.000 ton marmorja na leto

S tem marmorjem je zvezano vse življenje in tudi vsa sreča Carrare in Masse, ki sta zdaj priključeni novemu mestu Apuaniji. Sredi preteklega stoletja so vsako leto nakopali v teh kamnolomih do 10.000 ton marmorja. Proizvodnja pa se je kmalu zatem, posebno še, ko se je za ta gradbeni material začel zanimati tudi ostali svet, znatno povečala. Svetovna vojna se je poznala tudi v Carrari. Proizvodnja marmorja je padla skoraj na polovico, t. j. od 500.000 na 250.000 ton letno. To se je zgodilo predvsem zaradi tega, ker je bil skoraj ves tuj trg tudi za dragoceni marmor zaprt. V marmorskih revirjih v Carrari je nastopila huda kriza. V splošni stiski je začelo prevladovati mnenje, da je marmor prav za prav neke vrste luksusa, in ga je mogoče nadomestiti z drugovrstnim gradbenim materialom. In to mnenje je krizo še povečalo.

Doba fašizma je označena v veliki meri kot

doba velikih javnih del

Z njo so se znova odprli tudi veliki kamnolomi v Carrari in prinesli tisočim in tisočim italijanskim delavcem svoj zaslužek. V dobi največje gospodarske stiske se v Italiji zgradili sloviti »Foro Mussolini« — beli marmornati stadion. Kdor ga je videl, se je moral prepričati, da to delo po svoji veličastnosti prav nič ne zaostaja za impozantnimi deli, ko so se nam ohranila iz stare rimske dobe. L. 1929 so delavci v apuanskih kamnolomih izkopali Mussolinijev obelisk, ki danes straži pred omenjenim forum ob Tiberi. To je velikanski marmornati kos, ki tehtja 300 ton in je 17 m visok ter 2,35 m debel. Lahko si predstavljate, koliko truda je bilo treba, preden so delavci to ogromno marmornasto skalo spravili z apuanskih gor. Zabili so ga v velikanski lesen zaboj in ga tako pomikali počasi 800 metrov globoko do morske obale, odkoder so ga potem prepeljali na sedanje mesto. Precej naročil so dobili carrarski kamnolomi posebno v času sankcij, ko so na Mussolinijev ukaz postavili pred vsemi občinskimi hišami v Italiji marmornate spominske plošče. Teh tabel so tedaj naročili nad 10.000. Tako se je zgodilo, da je v dobi najhujše italijanske krize v Carrari in Massi bilo življenje dosti boljše kot prej.

V zadnjih letih je nastal med apuanskimi gorami in morsko obalo nov industrijski pas. Nasele so se na tem mestu še nekatere druge panoge industrije, ki je zaposlila tudi tiste delavce, katerim Carrara ni mogla dati več kruha. Italija je posvetila svojo skrb tudi temu, da se zboljšajo razmere v pristanišču Massa in da se tudi pristanišče samo preuredi. Italijani so krizo prestali v svoje veliko zadovoljstvo, poleg tega pa ravno v tej najtežji dobi ustvarili dela, ki se jim današnji svet mora čuditi.

Obstreljevanje kitajskih obrežnih postojank z japonske ladje. Desno poveljnik, ki s pomočjo posebne vrste ojačevalca daje povelja svoji posadki.

Carrara samo še zgodovinsko ime

Da se bila zdaj omenjena tri italijanska mesta združena v eno samo občino, je imelo ta namen, da se ustvari trdna podlaga industrijskemu

razvoju. Dosedanje tri občine so med seboj konkurirale in pri tem je bil večji industrijski napredek onemogočen. Carrara in Massa sta na račun tega morali žrtvovati svojo samostojnost. Tako spada zdaj ime Carrara, ki je toliko slovelo dolga stoletja in tisočletja, samo še v zgodovino.

Od države zahteva 50 milijard frankov kot dediščino, ki jo je pred 300 leti zapustil nek francoski bogataš

Bravci francoskih časopisov zadnje dni z velikim zanimanjem zasledujejo, kako se bo končala nenavadna zgodba o nekem Francozu, ki zahteva od države, da mu izplača bajno vsoto kot dediščino po pokojnem Janezu Thierryju. Predložil je dokumente še iz leta 1600. Njegov advokat zahteva, da država izplača temu Francozu kot zakonitemu dediču ogromno vsoto, ki znaša 50 milijard frankov, t. j. približno toliko, kolikor znaša francoski letni državni proračun. Iz dokumentov, ki jih je predložil, je razvidno sledeče:

Bilo je leta 1600, ko se je v Benetkah seznanil bogati italijanski trgovec Tipaldi z mladim simpatičnim Francozom Jeanom Thierryjem. Thierry je bil doma iz Champagne. Pozneje sta ta dva bogata človeka večkrat prišla skupaj. Tipaldi je Thierryja često povabil v svoj razkošni dom in kmalu sta postala nerazdružljiva prijatelja. Celo tako daleč je šla to prijateljstvo, da je Tipaldi določil Thierryja za svojega dediča. Thierry je bil dober gospodar in je svoje podedovano premoženje v precejšnji meri še povečal. Njegovi potomci bi morali podedovati cele gore zlata, če se naj tako izrazimo. Rod pa je nazadnje izumrl, kakor izumirajo tudi drugi rodovi, ki niso tako zelo bogati. In zgodilo se je, da nazadnje ni bilo nikogar, ki naj bi zakonito podedoval to veliko premoženje. Denar je ležal v neki beneški banki, pa ne samo ležal, pač pa se tudi hitro množil.

Dediščina v Napoleonovih rokah

Ko je cesar Napoleon zavzel tudi Benetke, je odnesel vse denar, ki ga je dobil v tamkajšnjih bankah, s seboj v Pariz. Po Napoleonovem padcu so se francoski, predvsem pariški aristokrate, začeli živahno zanimati za to, kaj je s Thierryjevo dediščino. Brž se je prijavilo kar 150 ljudi, ki so vsi zatrjevali, da so pravi nasledniki Thierryja in da imajo tudi vso pravico do njegove dediščine. Stevilo tistih, ki so si na račun te velike dediščine že zidali gradove v oblake, pa je neprestano narasčalo, dokler ni doseglo števila 1650. Oblasti so imele v rokah Thierryjevo oporoko ter se na ta način lahko vsak čas prepričale, koliko je resnice na tem, da je ta ali oni, ki se potežuje za visoko dediščino, res upravičen od tega. Nikomur pa se dozdaj še ni posrečilo dokazati, da je res sorodnik pokojnega bogatega beneškega kneza.

Pred nedavnim pa se je pojavil neki Henry Grace, ki zatrjuje, da je samo on resnični dedič Thierryjevega premoženja. Trdi, da ima v rokah

originalne epise, iz katerih se oblasti lahko pričajo, da ima pravico še danes, čeprav je preteklo od Thierryjeve smrti že tristo let, pravico zahtevati od države, da mu izplača 50 milijard frankov. Pravi, da je za toliko zlata odnesel Napoleon iz one beneške banke.

Zdaj se pariški odvorniki temeljito bavijo z vprašanjem, ali more sploh kakšno francosko sodišče priznati Graceu pravico do te odškodnine, tudi če dokaže, da je resnični zakoniti dedič Thierryja. Nastaja tudi vprašanje, v kako neprijetnem položaju bi se v trenutku znašla francoska vlada, če bi sodišče potrdilo, da mora država izplačati omenjeno dediščino. Vlada bi morala dati na razpolago kar ves državni letni proračun. Pa še cela vrsta drugih vprašanj je bilo sproženih v zvezi s tem. Nanje do danes še ni nihče mogel odgovoriti. Zdi se še najbolj verjetno, da se z večino teh vprašanj niti ne bo treba baviti, ker bo sodišče najbrž razsodilo tako, da Henry Grace sploh nima pravice kaj zahtevati. Zaradi enega človeka, ki bi bil rad bogat, država vendar ne bo toliko žrtvovala. Nekoliko, smisla za skupnost je le treba imeti.

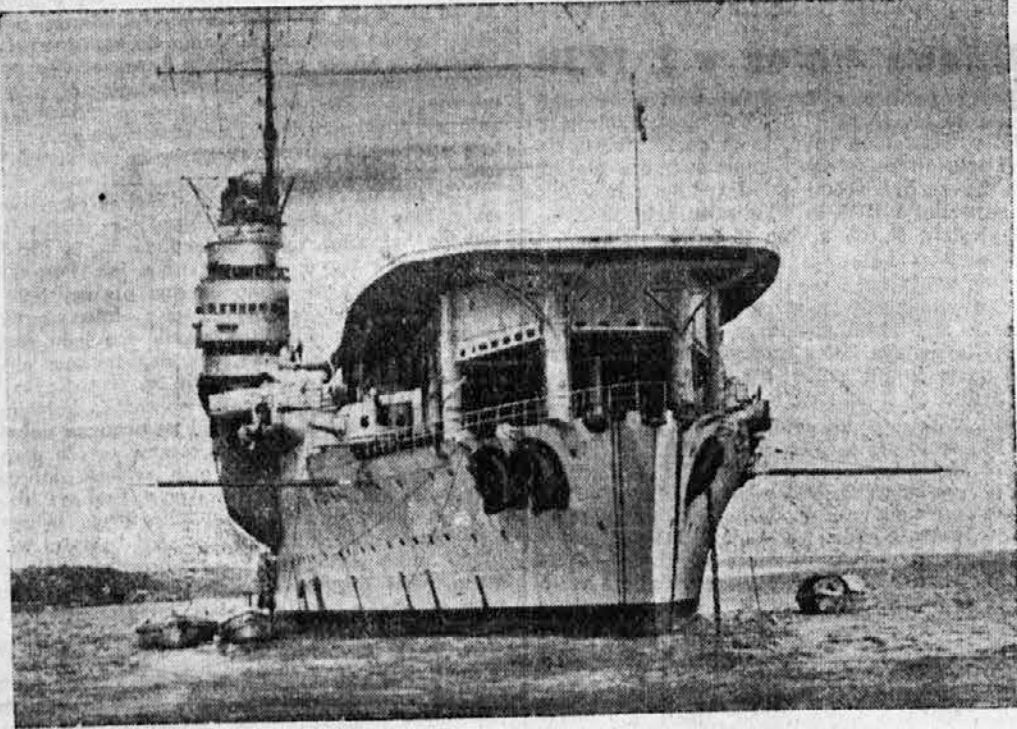
Programi Radio Ljubljana

Torek, 3. januarja: 12 Pisana šara (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14. Napovedi — 18 Kitara solo, igra G. Prek Stanko, pri klavirju G. Eiletz Rafael — 18.40 Problem malega naroda (vseuč. prof. dr. Fr. Vebler) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Vesela kronika — 20. Zdenek Fibich: arka, fantazija (plošče) — 20.20 A. Remee: Carovnica, komedija (izvajajo člani rad. igr. druž.) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Operetni zvoki (Radijski orkester).

Sreda, 4. januarja: 12 Odmevi iz Češke (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 G. Magister Ivan igra na harmoniko — 14. Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Opazuj in poslušaj (G. prof. M. Adlešič); b) Ročna dela (G. Miroslav Zor) — 18.40 Gradovi na Dolenjskem, 11. del (G. Leo Pottnauer) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Uvod v preros — 20. Preno iz opernega gledališča v Ljubljani — V I. odmoru: Glasbeno predavanje (G. V. Ukmar) — V II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Torek, 3. jan.: Belgrad: 20 Pesmi v Ljubem, 20.20 Orkester in solisti, 22.15 Tamburice — Zagreb: 20. Igra, 20.30 Logarjevo skladišče, 21. Zab. koncert, 22.20 Pisana glasba — Praga: 19.25 Zab. spored, 21. Ork. koncert, 22.20 Plošče — Sofija: 19. Ork. koncert, 19.30 Kvartet, 20. Vok. koncert, 20.55 Ruske romane — Varšava: 19. Filmska glasba, 21.15 Byronova glasbena drama »Manfred«, 22.15 Ork. koncert — Budimpešta: 20.10 Igra, 21.10 Vojaška godba, 22. Kvartet, 22.45 Plošče

Nova francoska bojna ladja z letališčem.

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMANS SLIKAMI

»Kaj tako buljiš vame? Kaj še nikdar nisi videl prave dame?«
»Je že tako, gledam te, gledam, ker še nikdar nisem bil v družbi take lepote!«
»Drzen si in nesramen!« zavpije ona zviska nanj. »Ti take reči govoriš meni, pa tudi vsaki ženski, ki ja kje srečaš!«
»Prej mi za ženske ni bilo in zato tudi nisem zahajal v njihovo družbo. Še več! Vedeti moreš, da sploh še nikoli niti za ljubljani nisem bil!«
»Kaj nikdar še ne?« se začudi Bess — tako ji je bilo ime. Videlo se je kako je bila zadovoljna z njegovo izjavo. Brž nadaljuje:

»Veliko si izgubil in zamudil! Jaz sem bila doslej že celo petkrat poročena!«
»Toda pogovor nehal. Prišli so na cilj, v Robinovo taborišče, ki je bila na veliki jasi. Jasa je bila okrog in okrog obdana s stoletnim gozdom. Povsod ob robu se bile razpostavljene Robinove straže, tako da je bil nezaželen in nepozvan obisk za vsakega smrtnonevarnega. Neopažen se taborišču ni mogel približati nihče.

Na jasi so stale v tla zabite, nerodno obtesane mize, zraven njih pa so stale prav tako preproste klopi — kakor je že navadno povsod v taboriščih, ki so bila postavljena od danes na jutri. Ujetniki so razhajali, Robin pa je vljudo po-

nudil roko lady Marian ter ji pomagal zlesti s konja. Ni se branila njegove usluge. Narahlo, lahko in nežno se je prijala njegove iztegnjene roke ter lahkotno skočila s konja in obstala tik ob Robinu. Pomembno mu je pogledala v oči, on pa jo je povedel naprej v taborišče.

Robinovi ljudje so razložili z vozov vse, kar je bil sir Guy s svojimi oporodami naropal pri saksoskih siromakih kot davek, ki naj bi ga bilo dolžno prebivalstvo v Kennworth Castleju. Vse si tod našel, drobnico, jagnjeta, moško in žensko obleko ter perilo, pa tudi denar, ki je bil spravljen v posebni skrinjici, zlatniki, srebrniki in bakreni drobci. Tudi moškega in ženskega nakita je bilo nekaj. Pri pobiranju davkov Normani niso gledali, koliko je bil kdo dolžan, ampak so jemali vse, kar jim je bilo v roke. Saksoski namreč od takrat, ko je bil Rihard z Levjim ercem odšel iz države in se odpravil na križarsko vojno v Sveto deželo, niso hoteli več plačevati nobenega davka. Ko je bila vse leto raztovorjeno in zloženo, je Robin Hood ukazal, naj denar postavijo vstran in naj se ga nihče ne dotika; vse druga pa so razdelili med vetaše. In pričela se je vesela delitev. Nekdo se je spomnil pri em tudi sira Guyja Gisbournskega ter nottinghamskega sodnika, pa jg izvel od kupa neke stare, prosjaške cunje in krpe. Pri-

15

silili so oba ta dva važna močnika, da stax sileka svoja sijajna oblačila ter se oblekla v te stare, smehljive in umazane cunje, ki so jih bili vojaki morda med pretepanjem in mučenjem brez usmiljenja strgli s saksoskih bosjakov v Kennworth Castleju. Ti ljudje niso poznali usmiljenja in milostne prizanesljivosti. Njihova usesa so bila vselej gluha za jadicovanje saksoskih revežev in trpinov. Zdaj pa naj se sami nasitijo s tem umazanim siromakom. Njihova dragocena oblačila sta si razdelila po bratovski Ivan Malček in templar Friar Tuck, katera je nerodna saksoska pesem v legendah in junaških pesmih o Robinu oaromatenimi in onečastjenimi sestrami, solze vaših žena in mater govore o tem! In našim mukam ni ne konca ne kraja! Ni še v kraju, zloba še kraljuje!

»Zažgali so nam naše hiše in našim ženam delali silo!« se ogorčeno razlegne iz starih grl, pesti in gorjače pa se dvigne nočnemu nebu.
»To gozd bo od danes skrivališče korajžnih ljudi... dobrih strelcev in borcev! Ljudje!« je vzkliznil z višjim glasom, da se je zdelo kakor bi po gozdu odmeval glas masčevalca ali jerihomska tromba, ki bo zrušila zidove tiranije in prinela narodu svobodo in rešitev. »Rabim vas samo, če se hočete z menoj boriti za naš ubogi, ponižani in razžaljeni narod!«

»Hočemo! Hočemo!« je zadonelo po gozdu kakor do po njem vihra nevihta ognjenega masčevanja.

»Poklekajte torej in prisegite! Ponovite za menoj prisego kakor vam je bom govoril!«

In narod je pokleknil, vsi so dvignili k nočnemu nebu tri prste ter ponavljali svečano, pretresljivo za Robinom Hoodom:

»Pomagali bomo siromakom!« je dejal resno Robin Hood.

»Pomagali bomo siromakom!« je ponavljalo ljudstvo iz globine srca, trdno odločeno, da bo prisego držalo, tudi če bi ga morda kdaj veljala življenja.

»Pomagali bomo slabotnim in branili bomo ženel!« je dalje govoril Robin Hood. Ljudstvo je ponavljalo zamolklo kakor da bi iz daljave rohnelo grmenje pred nevihto, ki prinaša zemlji razdor in uničenje.

»Borili se bomo za Anglijo, dokler se ne vrne kralj Rihard!« je grmel Robinov glas... »Proti vsem našim sovražnikom in tlačiteljem!«

In globoka noč se je spustila in razpredla po gozdu, ko se je ljudstvo, posvečeno s prisego, ki jo je bilo dalo Robinu Hoodu, začelo razhajati na svoje domove. Slednji med njimi je v srcu nosil masčevanje.

Prince Ivan brez dežele pa je kar naprej vpel, plenil in ubijal. Hud strah je obšel Saksosce po vsej deželi. Samo tisti, ko so si bili za dom izbrali sherwoodske gozdove, niso poznali strahu. Poslušali so jadicovanje ljudstva, poslušali, kako so jokali otroci, ki so jim ubili očete in onečastjene matere, poslušali so, pa prihajali nevidni kakor prikazni na mučilišča ter spuščali puščice v tiste, ki so si jih bili s svojo krvoločnostjo zaslužili. Za vsako saksosko glavo je padla vselej tudi normanska. Robin je dovršeno izpolnjeval svojo grožnjo. In strah ni obšel

Saksoscev zaradi normanske okrutnosti, ampak je zlezel v kosti tudi Normanov, mučni strah pred masčevalci saksoske gmajne. Noben krvnik ni bil gotov niti za prihodnje ure svojega življenja. Nenadna, nevidna smrt mu je grozila pri slednjem koraku.

In skrb je obšla gospode plemenitaše. Sklicali so posvet, da bi se dogovorili, kaj naj bi se podvzeli. Guy, nottinghamski sodnik, Dickon, plemič, ki mu je bil svojčas Rihard odvel plemstvo in vsa posestva ter ostali plemiči so se zbrali v posvetovalni dvorani na Guyjevem gradu Nottinghamu.

V tem hipu priteče iz ječ, v katerih so vojaki mučili saksosko gmajno ter delali silo ženam in dekletom, Dickon, ves zadihan in iz sebe ter zavpije:

»Pet jih je ubitih: Ivor, Nigel, Baldwin, Norbert, Douglas!...«

»Ne omenjaj imen!« ga ostro in grajače zavrne sir Guy.

»Kadar naši mučijo kakega Saksosca, takoj pade eden naših!« nadaljuje Dickon.

»Moramo ga ujeti!« zavpije nottinghamski sodnik.

»Kaj si ga že poskusil?« se obrne k njemu sir Guy.

»Ne morem ga najti!«

»Teja nihče ne more! Vsek kmet je njegov prijatelj!«

»Vsi sužnji beže k njemu!«

Tako so se glasila kratka, pa porazna poročila. Sir Guy pa je poslušal z mračnim čelom in srce se mu je krčilo od jeze in jasne zavesti, da je brez slednje moči.